

Periodisme de Proximitat

2014/2015

Codi: 103090

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	1

Professor de contacte

Nom: José Vicente Rabadán Perea

Correu electrònic: JoseVicente.Rabadan@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

José Vicente Rabadán Perea

Prerequisits

L'alumnat interessat a cursar l'assignatura ha d'haver aconseguit uns nivells acceptables de domini de l'expressió periodística, sobretot quant a l'ús dels gèneres periodístics, a més de tenir uns nivells mínims de coneixements sobre l'estructura, el funcionament i l'organització dels mitjans de comunicació a Catalunya i Espanya. L'alumnat ha de tenir interès per la vida política, econòmica, social i cultural dels àmbits territorials de proximitat i del paper que hi juguen els mitjans de comunicació especialitzats en la informació d'aquests àmbits.

Objectius

L'assignatura de Periodisme de Proximitat proposa oferir coneixements bàsics de temàtiques clau dels àmbits que tradicionalment s'entenen com locals o de proximitat (política local, institucions i administracions locals, economia municipal, planejament urbanístic, manifestacions i activitats culturals, associacionisme, participació ciutadana...). Aquestes temàtiques són matèria primera de la tasca informativa dels mitjans de proximitat.

L'assignatura vol aportar, d'altra banda, informació i dades per reflexionar sobre l'estructura i el funcionament d'aquests suports i mitjans de comunicació a Catalunya, per tal d'entendre la seva evolució des de finals dels anys 70 del segle passat, la seva situació actual i els seus reptes de futur.

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
- Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.

- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació professional mitjançant casos concrets.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves formes combinades modernes o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diferents procediments periodístics.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
2. Comunicar en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació la narració periodística especialitzada en informació de proximitat.
3. Conceptualitzar les teories i les tècniques del periodisme especialitzat.
4. Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
5. Demostrar un coneixement pràctic del periodisme especialitzat
6. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
7. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
8. Incorporar els principis de la deontologia professional en l'elaboració de narració periodística especialitzada en informació i crítica cultural.
9. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
10. Utilitzar els recursos de comunicació interactiva per processar, elaborar i transmetre informació en l'elaboració d'informació de caràcter especialitzat.

Continguts

TEMES TEÒRICS I DE REFLEXIÓ

TEMA 1. PERIODISME LOCAL I COMARCAL

Informació definida per l'abast geogràfic o per les temàtiques socials de la vida local? Del periodisme local al periodisme de proximitat. Periodisme i informació local en el context de la globalització informativa. La informació de proximitat: complement de la informació general i especialització periodística. El dret a la informació local com a condició per una ciutadania crítica.

TEMA 2. ESTRUCTURA COMPLEXA DELS MITJANS LOCALS

De la premsa com a mitjà únic a la varietat de suports. Diaris, revistes, ràdios, televisions, Internet... Mitjans públics i privats. Complementació de mitjans i dinàmiques dels espais comunicatius locals. Estructura territorial dels mitjans locals i comarcals. Renovació tecnològica i grups multimèdia locals. Concentració de recursos i diversificació de productes. Desenvolupament del sector i possible sostre.

TEMA 3. PERIODISME ESPECÍFIC I MIMÈTIC ALHORA

Algunes característiques del periodisme local davant el periodisme d'àmbit general: proximitat al públic i a les fonts, manca de recursos econòmics i humans. Professionalisme i/o voluntarisme. Limitació del mercat i publicitat. Canvis i tendències actuals. Competència amb els grans mitjans i sectors d'audiència. Els paràmetres de: DIFUSIÓ, INCIDÈNCIA I INFLUÈNCIA dels mitjans.

ESDEVENIMENTS INFORMATIUS. Selecció i valoració de notícies. Incidència de les rutines de treball. La tendència a la institucionalització de la tasca informativa. Dependència de l'Administració en general i de la local en particular. ÀMBITS TEMÀTICS MAJORITARIS: Política, gestió municipal, urbanisme, serveis i cultura (amb esports).

TEMA 4. EL PERIODISTA EN L'ÀMBIT LOCAL I COMARCAL

Coexistència d'estructures empresarials privades, serveis municipalitzats i iniciatives de la societat civil. Professionals i col·laboradors en els mitjans públics. Característiques de la tasca periodística: implicació directa o personal amb l'àmbit territorial o amb l'àmbit temàtic. Coneixements personals de les matèries informatives específiques. Vinculació personal amb grups o persones protagonistes de la informació.

EL CORRESPONSAL. Figura cabdal del periodisme local i comarcal. Evolució durant els últims 30 anys. Autonomia o dependència; manca de recursos; no especialització temàtica. Creació comandaments intermedis. Dedicació exclusiva o pluriocupació. Nous escenaris laborals i referències del marc professional (Col·legi de Periodistes, ACIAL, Sindicats...).

TEMA 5. INSTITUCIONALITZACIÓ DE LA INFORMACIÓ LOCAL

La institució com a font majoritària de la informació local. Els contactes amb polítics, tècnics, funcionaris. Fonts informatives de proximitat (avantatges i inconvenients). Entre les institucions (locals, autonòmiques i estatals) i la societat civil. Internet com a vehicle de fonts informatives: webs oficials i associatives

Gabinets de premsa. Concepció fonamental: font informativa. Tipologia: institucionals, d'empresa privada i empreses de serveis. Periodistes o relacions públiques. Comissariats polítics. Rodes de premsa, la informació domesticada. Professionalització dels gabinets.

TEMA 6. ELS MITJANS MUNICIPALS O MUNICIPALITZATS

Butlletins i ajuntaments democràtics. Dels butlletins (BIM) a les revistes municipals. Premsa municipal que és premsa local. Entre la informació i la propaganda.

Ràdios municipals. Radiodifusió local i participació ciutadana. EMUC: naixement, evolució i agonia. Professionalització de les ràdios municipals. Qüestionament de les emissores locals. El paper de ComRàdio i altres organismes i xarxes de la Diputació de Barcelona.

Les televisions locals. El panorama dels mitjans locals es completa. Models bàsics clàssics de TV local. Llei de Televisions locals i digitalització (Televisió Digital Terrestre): consolidació o desaparició? Redefinició de la TDT de proximitat. Televisió per Internet .

Internet (pàgines web i portals municipals). Divulgació informativa o informació periodística? Interactivitat administrativa o canal per a la participació dels ciutadans? Nou canal de distribució d'altres mitjans (butlletins, revistes, ràdio i televisió).

CONEIXEMENTS SOBRE MATÈRIES D'ÀMBITS DE PROXIMITAT

TEMA 1.- L'Estat en l'àmbit local. Competències de l'Administració local. Política o gestió? Organització d'un ajuntament. Organigrama tipus. Reglament orgànic municipal i/o de participació ciutadana. Àrees i macro-àrees municipals. La complexitat del funcionariat.

TEMA 2.- Eleccions municipals. Sistemes polítics i electorals. Circumscripcions i la fórmula d'Hondt. Contradiccions i supeditacions als interessos dels partits. Representants del territori o dels partits? Llistes obertes i desbloquejades. Administracions supramunicipals: consells comarcals i diputacions.

TEMA 3.- Economia municipal. Pressupostos municipals. Ingressos i despeses. Organismes municipals de l'àmbit econòmic: empreses mixtes, instituts, òrgans autònoms... Finançament municipal. Reivindicacions municipalistes. Crisi i recursos municipals.

TEMA 4.- L'urbanisme, competència bàsica municipal. La fal·làcia de la neutralitat del planejament urbanístic. Política, ideologia i urbanisme. El concepte de "model" territorial o de ciutat (paràmetres bàsics: demografia, vies de comunicació, sectors econòmics, habitatge, equipaments, zones verdes, mobilitat social). Figures urbanístiques i planejament. Administracions i urbanisme.

Metodologia

METODOLOGIA DOCENT:

TEORIA:

Les sessions del curs (17 segons el calendari previst per al curs 2014-2015, amb 3 sessions que s'inclouen com a període de reavaluació) es conformen com a sessions bàsicament expositives, en el cas sobretot de teoria, tot potenciant la reflexió de l'alumnat en el cas dels temes teòrics; i d'altra banda, d'exposició, debat conjunt amb l'alumnat i d'aplicació pràctica, en el cas dels seminaris i altres pràctiques, amb l'objectiu de sintetitzar coneixements bàsics dins dels temes dedicats a matèries habituals en l'exercici del periodisme de proximitat.

Durant algunes sessions de pràctiques es concreten les característiques i paràmetres de les pràctiques que l'alumnat ha de realitzar al llarg del quadrimestre.

PRÀCTIQUES:

Es realitzen pràctiques contextualitzades en un àmbit local o comarcal concret seleccionat per l'alumne/a (que pot ser també un districte o zona de Barcelona o una altra gran ciutat), utilitzant gèneres com informes periodístics, reportatges o entrevistes... El nombre de pràctiques, obertes a propostes dels alumnes, és de 4.

Algunes pràctiques poden elaborar-se entre dues o tres persones. Això fora recomanable si existeix coincidència en el tema o l'àmbit territorial. Les pràctiques seran valorades bàsicament pel seu contingut, però es tindrà molt en compte la forma periodística.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clases teòriques (estructura i evolució dels mitjans de proximitat)	17	0,68	3, 5, 7
Pràctiques d'aula (concreció de l'aplicació de coneixements específics del periodisme de proximitat de cara a l'elaboració de les pràctiques d'avaluació)	22	0,88	1, 2, 5, 6, 8, 10
Seminaris (coneixements sobre temàtiques bàsiques dels mitjans de proximitat: administració local, política local, economia municipal i planejament urbanístic)	17	0,68	2, 4, 5, 10
Tipus: Supervisades			
Tutories i avaluació de les pràctiques periodístiques i de la prova complementària	10	0,4	1, 2, 5, 10
Tipus: Autònomes			
Lectures, anàlisi de documentació, preparació i realització de pràctiques periodístiques en àmbits de proximitat	84	3,36	1, 2, 4, 5, 9, 10

Avaluació

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades amb els sistemes següents: a) Examen escrit (preguntes concretes sobre coneixements de temàtiques bàsiques en l'exercici professional; b) Treballs o pràctiques periodístiques; c) Valoració de les intervencions de l'alumnat en els seminaris.

Pel que fa al percentatge respecte al global de l'avaluació, l'estructura general és:

a) Examen (20%)

b) Treballs pràctics periodístics (70%)

c) Intervenció en els seminaris (10%)

SISTEMA D'AVALUACIÓ CONCRETAT:

Avaluació continuada:

Pràctiques (3) diverses realitzades al llarg del curs i relacionades amb diferents apartats del programa. El gènere proposat serà el del reportatge o l'híbrid d'informe-reportatge.

El pes global d'aquestes pràctiques seria del 50% de la nota.

- Reportatge final sobre alguna qüestió d'interès periodístic en un àmbit local o comarcal concret, de qualsevol temàtica. El reportatge podria ser substituït per un treball de tipologia acadèmica sobre algun mitjà o mitjans de comunicació local, o bé per un article argumentatiu sobre les funcions i l'evolució del periodisme de proximitat.

El pes d'aquesta pràctica final seria del 20% de la nota.

Les quatre pràctiques, per tant, tenen un pes del 70% de la nota.

- Prova complementària basada en preguntes breus sobre coneixements bàsics de matèries i conceptes d'urbanisme, administració, economia i política en àmbits de proximitat. S'ha d'aprovar necessàriament, però la seva importància és menor que la de les pràctiques anteriors en l'avaluació final. El pes de la prova seria d'un 20% de la nota.

- La participació en els debats, individualment o en grup, de les sessions (ja siguin de teoria o seminaris) comptarà pel 10% restant de la nota.

Si per l'activitat professional o per altres circumstàncies, l'assistència regular a classe no és factible, l'opció d'avaluació continuada podria ser factible (concretar personalment).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació activa en classes i seminaris	10%	0	0	3, 5, 6, 9
Prova complementària sobre coneixements bàsics d'àmbits de proximitat	20%	0	0	1, 4, 6, 7, 8, 9
Pràctiques periodístiques (3 textos periodístics sobre àmbits de proximitat concrets i escollits per l'alumne)	50%	0	0	1, 2, 5, 10
Reportatge o treball sobre tema o context mediàtic d'un àmbit de proximitat	20%	0	0	2, 3, 5, 7

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA:

DIVERSOS AUTORS: **Llibre blanc 2010 de la Premsa Comarcal**. Fundació Catalana de la Premsa Comarcal i Local. Barcelona, 2010.

DIVERSOS AUTORS: **Llibre blanc 2012 de la Premsa Comarcal**. Fundació Catalana de la Premsa Comarcal. Barcelona, 2012.

DIVERSOS AUTORS: **Informe de la comunicació a Catalunya 2011-2012**. Institut de la Comunicació (InCom) Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, Col·lecció Lexikon/Informes Generalitat de Catalunya, 2013

DIVERSOS AUTORS: **Informe de la comunicació a Catalunya 2009-2010.** Institut de la Comunicació (InCom) Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, Col·lecció Lexikon/Informes Generalitat de Catalunya, 2011

DIVERSOS AUTORS: **Informe de la comunicació a Catalunya 2007-2008.** Institut de la Comunicació (InCom) Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, Col·lecció Lexikon/Informes Generalitat de Catalunya, 2009

DIVERSOS AUTORS: **Informe de la comunicació a Catalunya 2005-2006.** Institut de la Comunicació (InCom) Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, EdicionsUAB, 2007

DIVERSOS AUTORS: **Informe de la comunicació a Catalunya 2003-2004.** Institut de la Comunicació (InCom) Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, UAB, Servei de Publicacions, 2005.

DIVERSOS AUTORS: **Informe de la comunicació a Catalunya 2001-2002.** Institut de la Comunicació (InCom) Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, UAB, Servei de Publicacions, 2003.

DIVERSOS AUTORS: **La comunicació local a Catalunya 2000.** Observatori de la comunicació local (InCom). Barcelona, Diputació de Barcelona, 2000.

BEL MALLÉN, J.I.: **El derecho a la información local.** Col·lecció Sociedad-Universidad. Madrid, Editorial Ciencia 3, 1990.

GUILLAMET, J.: **La premsa comarcal. Un model català de periodisme popular.** Barcelona, Depart. de Cultura, 1984.

RAMÍREZ, T.: **Gabinetes de comunicación.** Col·lecció Bosch Comunicación. Barcelona, Bosch Casa Editorial, 1995.

COMPLEMENTÀRIA:

DIPUTACIÓ DE BARCELONA, **Govern municipal. Guia pràctica.** Diputació de Barcelona, Barcelona, 1995 (i fitxes d'actualització).

Federació de Municipis de Catalunya, **Ajuntament fàcil.** Federació de Municipis de Catalunya (servei de publicacions). Barcelona, 2011.

LOPEZ, M.: **Un periodisme alternatiu i autogestionari. La premsa de barris a Barcelona, 1968-1977.** Col·lecció Vaixells de Paper. Barcelona, Col·legi de Periodistes-Diputació de Barcelona, 1994.

MARISTANY, G. i MUSSOMS, A.: **Del desencant a la contrainformació. La premsa de barris a Barcelona, 1976-2001.** Col·lecció Vaixells de Paper. Barcelona, Col·legi de Periodistes, 2002.

MORAGAS, M.: **Espais de comunicació: experiències i perspectives a Catalunya.** Barcelona, Edicions 62, 1988.